ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πέμπτο τμήμα)
της 29ης Απριλίου 2004 *

Στην υπόθεση C-341/01,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση του Landesgericht Korneuburg (Αυστρία) προς το Δικαστήριο, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 234 ΕΚ, με την οποία ζητείται, στο πλαίσιο της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου μεταξύ

Plato Plastik Robert Frank GmbH

και

Caropack Handelsgesellschaft mbH,

η έκδοση προδικαστικής αποφάσεως ως προς την ερμηνεία του άρθρου 3, σημείο 1, της οδηγίας 94/62/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Δεκεμβρίου 1994, για τις συσκευασίες και τα απορρίμματα συσκευασίας (ΕΕ L 365, σ. 10), καθώς και άλλων κοινοτικών διατάξεων,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πέμπτο τμήμα),

συγκείμενο από τους C. W. A. Timmermans, προεδρεύοντα του πέμπτου τμήματος, A. Rosas (εισηγητή) και S. von Bahr, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: P. Léger,
γραμματέας: M. Mugica Arzamendi, κύρια υπάλληλος διοικήσεως,

λαμβάνοντας υπόψη τις γραπτές παρατηρήσεις που κατέθεσαν:

— η Plato Plastik Robert Frank GmbH, εκπροσωπούμενη από τον M. Deuretsbacher, Rechtsanwalt,

— η Caropack Handelsgesellschaft mbH, εκπροσωπούμενη από τον K. Berger, Rechtsanwalt,

— η Αυστριακή Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την C. Pesendorfer,

— η Γαλλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον G. de Bergues,

— η Φινλανδική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την T. Pynnä,

— η Σουηδική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την B. Hernqvist,

— η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τον G. zur Hausen,

έχοντας υπόψη την έκθεση ακροατηρίου,

αφού άκουσε τις προφορικές παρατηρήσεις της Plato Plastik Robert Frank GmbH, εκπροσωπούμενης από τον M. Deuretsbacher και τον P. Angst, Richter im Ruhestand, της Caropack Handelsgesellschaft mbH, εκπροσωπούμενης από τον K. Berger, της Αυστριακής Κυβερνήσεως, εκπροσωπούμενης από τον T. Kramler, και της Επιτροπής, εκπροσωπούμενης από τον G. zur Hausen, κατά τη συνεδρίαση της 22ας Μαΐου 2003,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 11ης Σεπτεμβρίου 2003,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Με διάταξη της 4ης Σεπτεμβρίου 2001, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 11 Σεπτεμβρίου 2001, το Landesgericht Korneuburg υπέβαλε, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 234 ΕΚ, επτά προδικαστικά ερωτήματα επί της ερμηνείας του άρθρου 3, σημείο 1, της οδηγίας 94/62/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Δεκεμβρίου 1994, για τις συσκευασίες και τα απορρίμματα συσκευασίας (ΕΕ L 365, σ. 10), καθώς και άλλων κοινοτικών διατάξεων.

2 Τα ερωτήματα αυτά ανέκυψαν κατά την εκδίκαση διαφοράς μεταξύ της Plato Plastik Robert Frank GmbH (στο εξής: Plato Plastik), η οποία παράγει και διαθέτει πλαστικές σακούλες, και της Caropack Handelsgesellschaft mbH (στο εξής: Caropack), η οποία τις εμπορεύεται, κατόπιν της αρνήσεως της τελευταίας να χορηγήσει βεβαίωση ότι προσχώρησε στο σύστημα συλλογής και ανακτήσεως των απορριμμάτων συσκευασίας.

Το νομικό πλαίσιο

Οι κοινοτικές διατάξεις

3 Η οδηγία 94/62 αποσκοπεί, σύμφωνα με το άρθρο 1, παράγραφος 1, αυτής, στην εναρμόνιση των εθνικών μέτρων που αφορούν τη διαχείριση των συσκευασιών και των απορριμμάτων συσκευασίας. Επιδιώκει, αφενός, να προληφθούν και να μειωθούν οι επιπτώσεις τους επί του περιβάλλοντος των κρατών μελών καθώς και των τρίτων χωρών, εξασφαλίζοντας, με τον τρόπο αυτόν, υψηλό επίπεδο προστασίας του περιβάλλοντος, και, αφετέρου, να διασφαλιστεί η λειτουργία της εσωτερικής αγοράς και να αποφευχθούν εμπόδια στο εμπόριο καθώς και στρεβλώσεις και περιορισμοί του ανταγωνισμού εντός της Κοινότητας.

4 Κατά το άρθρο 2, παράγραφος 1, αυτής, η οδηγία 94/62 καλύπτει όλες τις συσκευασίες που διατίθενται στην αγορά της Κοινότητας και όλα τα απορρίμματα συσκευασίας, που είτε έχουν χρησιμοποιηθεί είτε προέρχονται από τις βιομηχανίες, το εμπόριο, τα γραφεία, τα καταστήματα, τις υπηρεσίες, τα νοικοκυριά ή οποιαδήποτε άλλη πηγή, ανεξαρτήτως των υλικών εκ των οποίων αποτελούνται.

5 Με το άρθρο 3, σημείο 1, πρώτο εδάφιο, της οδηγίας 94/62, η «συσκευασία» ορίζεται ως:

«[...] κάθε προϊόν, κατασκευασμένο από οποιουδήποτε είδους υλικό και προοριζόμενο να χρησιμοποιείται για να περιέχει αγαθά και για την προστασία, τη διακίνηση, τη διάθεση και την παρουσίαση αγαθών, από πρώτες ύλες μέχρι επεξεργασμένα αγαθά, από τον παραγωγό μέχρι τον χρήστη ή τον καταναλωτή. Πρέπει να θεωρούνται ως συσκευασίες όλα τα είδη "μιας χρήσεως" που χρησιμοποιούνται για τον ίδιο σκοπό.»

6 Με το ίδιο άρθρο, σημείο 1, δεύτερο εδάφιο, διευκρινίζεται ότι «ως συσκευασία νοείται μόνον:

α) η συσκευασία προς πώληση ή πρωτογενής συσκευασία, δηλαδή η συσκευασία η σχεδιασμένη κατά τρόπο που να αποτελεί, στο σημείο αγοράς, χωριστή μονάδα προς πώληση στον τελικό χρήστη ή καταναλωτή·

β) η ομαδοποιημένη συσκευασία ή δευτερογενής συσκευασία, δηλαδή η συσκευασία η σχεδιασμένη κατά τρόπο που να αποτελεί, στο σημείο αγοράς, σύνολο ορισμένου αριθμού μονάδων προς πώληση, είτε αυτές πωλούνται ως έχουν στον τελικό χρήστη ή καταναλωτή, είτε χρησιμεύουν μόνο για την πλήρωση των εκθετηρίων στο σημείο πώλησης· η εν λόγω συσκευασία μπορεί να αφαιρείται από το προϊόν χωρίς να επηρεάζονται τα χαρακτηριστικά του·

γ) η συσκευασία μεταφοράς ή τριτογενής συσκευασία, δηλαδή η συσκευασία η σχεδιασμένη κατά τρόπο που να διευκολύνει τη διακίνηση και μεταφορά αριθμού μονάδων προς πώληση ή ομαδοποιημένων συσκευασιών, προκειμένου να αποφεύγεται η διά χειρός διακίνηση και οι ζημίες κατά τη μεταφορά [...]»

7 Το άρθρο 7, παράγραφος 1, της οδηγίας 94/62 αφορά την καθιέρωση συστημάτων επιστροφής, συλλογής και ανακτήσεως των χρησιμοποιημένων συσκευασιών και/ή απορριμμάτων συσκευασίας, έχει δε ως ακολούθως:

«Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα προκειμένου να διασφαλίσουν ότι καθιερώνονται συστήματα προκειμένου να επιτυγχάνεται:

α) η επιστροφή ή/και η συλλογή χρησιμοποιημένων συσκευασιών ή/και απορριμμάτων συσκευασίας από τον καταναλωτή ή άλλο τελικό χρήστη ή από το ρεύμα των απορριμμάτων, προκειμένου να διοχετεύονται προς τις πλέον ενδεδειγμένες εναλλακτικές λύσεις διαχείρισης απορριμμάτων·

β) η επαναχρησιμοποίηση ή η ανάκτηση, συμπεριλαμβανομένης της ανακύκλωσης, των συλλεγομένων συσκευασιών ή/και απορριμμάτων συσκευασίας,

για την επίτευξη των στόχων που καθορίζονται στην παρούσα οδηγία.

[...]»

Οι εθνικές διατάξεις

8 Η οδηγία 94/62 μεταφέρθηκε στην αυστριακή έννομη τάξη με την Verpackungsverordnung, κανονιστική πράξη του ομοσπονδιακού Υπουργείου Περιβάλλοντος, Νεότητας και Οικογένειας, για την πρόληψη δημιουργίας και την

ανάκτηση των απορριμμάτων συσκευασίας και άλλων απορριμμάτων, καθώς και για την εγκαθίδρυση συστημάτων συλλογής και ανακτήσεως (BGBl. 1996/648, στο εξής: Verpackungsverordnung).

9 Σύμφωνα με το άρθρο 1 αυτής, η Verpackungsverordnung έχει εφαρμογή, μεταξύ άλλων, επί όλων των επιχειρήσεων οι οποίες, εντός της αυστριακής επικράτειας, παράγουν ή διαθέτουν στο εμπόριο συσκευασίες ή προϊόντα από τα οποία παράγονται άμεσα συσκευασίες, ή ακόμη, οι οποίες αγοράζουν ή εισάγουν συσκευασίες, εμπορεύματα ή συσκευασμένα αγαθά, προς χρήση ή κατανάλωση.

10 Το άρθρο 2 της Verpackungsverordnung ορίζει την έννοια της «συσκευασίας» ως ακολούθως:

«1. Συσκευασίες, κατά την έννοια του παρόντος διατάγματος, είναι τα υλικά συσκευασίας [...]. Τα υλικά συσκευασίας είναι προϊόντα που προορίζονται να περιτυλίγουν ή να διατηρούν σε ενιαίο σύνολο εμπορεύματα ή προϊόντα με σκοπό τη διάθεση σε εμπορική κυκλοφορία, την αποθήκευση, τη μεταφορά, την αποστολή ή την πώλησή τους. [...]

2. Συσκευασίες μεταφοράς είναι συσκευασίες όπως [...] σάκοι [...], ή τμήματα των συσκευασιών μεταφοράς, που χρησιμοποιούνται για την προφύλαξη των εμπορευμάτων ή των αγαθών από ζημιές, είτε κατά τη μεταφορά τους από τον παραγωγό στον έμπορο, είτε κατά τη μεταφορά τους, μέσω του εμπόρου, έως τον τελικό καταναλωτή, ή χρησιμοποιούνται για λόγους ασφαλείας κατά τη μεταφορά.

3. Συσκευασίες πωλήσεως είναι οι συσκευασίες, όπως [...], τσάντες, [...], σάκοι, [...], σακούλες, [...] ή άλλα περιτυλίγματα, καθώς και τα τμήματα αυτών των συσκευασιών πωλήσεως, που χρησιμοποιούνται από τον τελικό καταναλωτή [...], μέχρι την κατανάλωση ή τη χρήση των αγαθών ή εμπορευμάτων, ιδίως εφόσον φέρουν τις σχετικές με το προϊόν πληροφορίες που απαιτεί ο νόμος. [...]

4. Ομαδοποιημένες συσκευασίες είναι [...] οι συσκευασίες [...], οι οποίες, είτε προστίθενται σε μια ή περισσότερες συσκευασίες πωλήσεως, είτε διατηρούν σε ενιαίο σύνολο τα εμπορεύματα ή τα αγαθά, εφόσον δεν είναι απαραίτητες, π.χ. για λόγους υγιεινής ή για τεχνικούς λόγους αφορώντες την παραγωγή, τη διατήρηση, την προστασία έναντι των κρούσεων ή την καθαρότητα, για την πώληση στον τελικό καταναλωτή.

5. Συσκευασίες υπηρεσίας είναι οι συσκευασίες που προορίζονται για τη μεταφορά ή την πώληση, όπως σακούλες, [...], σάκοι, [...] ή ανάλογοι περιέκτες, εφόσον οι συσκευασίες αυτές παράγονται υπό τεχνικώς ενιαία μορφή και συνήθως πληρούνται στον τόπο ή πλησίον του σημείου πωλήσεως.

[...]»

11 Το άρθρο 3 της Verpackungsverordnung αφορά τις υποχρεώσεις των παραγωγών, εισαγωγέων, συσκευαστών και διανομέων συσκευασιών μεταφοράς και πωλήσεως εντός του πλαισίου της ανακυκλώσεως.

12 Το άρθρο 4, παράγραφος 1, της Verpackungsverordnung προβλέπει ότι οι διανομείς συσκευασιών μεταφοράς ή πωλήσεως, αποκαλούμενοι λιανοπωλητές, υπέχουν την υποχρέωση είτε να ενταχθούν σε σύστημα συλλογής ή ανακτήσεως είτε να λαμβάνουν άλλα μέτρα επιστροφής και ανακτήσεως των συσκευασιών, τα οποία περιγράφονται στο άρθρο 3, παράγραφος 6, της αυτής αποφάσεως, εφόσον ο εισαγωγέας, συσκευαστής ή διανομέας σε προηγούμενο στάδιο της εμπορίας δεν αποδεικνύει και δεν βεβαιώνει εγγράφως ότι έχει ενταχθεί σε σύστημα συλλογής και ανακτήσεως των συσκευασιών που παραδίδονται σε κάθε στάδιο.

13 Το άρθρο 11 της Verpackungsverordnung, περί εγκαταστάσεως συστημάτων συλλογής και ανακτήσεως, προβλέπει στην παράγραφο 1:

«Τα συστήματα συλλογής και ανακτήσεως των συσκευασιών μεταφοράς ή πωλήσεως πρέπει να διασφαλίζουν τη συλλογή και την ανάκτηση των υλικών συσκευασίας για τα οποία έχουν συναφθεί συμβάσεις με τους κατά τα άρθρα 3, 4 και 13, παράγραφος 3, υποχρέους. Τα συστήματα συλλογής και ανακτήσεως υποχρεούνται να συνάπτουν συμβάσεις, εντός του πεδίου αρμοδιότητάς τους όπως αυτό καθορίστηκε με την απόφαση περί παροχής αδείας, με κάθε υπόχρεο κατά το άρθρο 3, εφόσον ο υπόχρεος επιθυμεί τη σύναψη τέτοιας συμβάσεως και δικαιολογείται αυτή εκ των πραγμάτων.»

Η διαφορά της κύριας δίκης

14 Η Plato Plastik παράγει και διανέμει πλαστικές σακούλες με χειρολαβή και δετές. Παραδίδει τις σακούλες αυτές, είτε απευθείας στους λιανοπωλητές, είτε σε χονδρεμπόρους.

15 Η Caropack εμπορεύεται σακούλες με χειρολαβή, τις οποίες προμηθεύεται από την Plato Plastik. Ένα μέρος από τις σακούλες αυτές διατίθενται προς πώληση σε υπεραγορές τροφίμων, πλησίον του ταμείου, κατόπιν δε αιτήσεως του πελάτη παραδίδονται έναντι αντιτίμου σε αυτόν. Ορισμένες από τις σακούλες αυτές φέρουν το σήμα «Der Grüne Punkt» («η πράσινη βούλα»), το οποίο υποδηλώνει ότι ο παραγωγός μετέχει σε σύστημα συλλογής και ανακτήσεως των απορριμμάτων συσκευασίας. Ένα άλλο μέρος από τις σακούλες αυτές χρησιμοποιείται στα καταστήματα ενδύσεως. Υπάλληλος του καταστήματος τοποθετεί στη σακούλα τα εμπορεύματα που αγόρασε ο πελάτης, χωρίς ο τελευταίος να υποχρεούται να καταβάλει χωριστό αντίτιμο γι' αυτήν.

16 Η Caropack εμπορεύεται επίσης δετές σακούλες, τις οποίες προμηθεύεται από την Plato Plastik. Οι σακούλες αυτές διατίθενται δωρεάν στους πελάτες, στα τμήματα οπωρολαχανικών των υπεραγορών τροφίμων, οι δε πελάτες τις χρησιμοποιούν για να τοποθετούν τα προϊόντα που αγοράζουν και να τα ζυγίζουν.

17 Δυνάμει της Verpackungsverordnung, η Plato Plastik, καθόσον παράγει πλαστικές σακούλες, θεωρείται ως παραγωγός συσκευασιών, υποχρεούμενη είτε να αναλαμβάνει η ίδια δωρεάν τα απορρίμματα συσκευασίας, είτε να προσχωρήσει σε σύστημα συλλογής και ανακτήσεως.

18 Στην Αυστρία, το προβλεπόμενο από την Verpackungsverordnung σύστημα συλλογής και ανακτήσεως των συσκευασιών μεταφοράς ή πωλήσεως διαχειρίζεται μόνον η εταιρία Altstoffrecycling Austria Aktiengesellschaft (στο εξής: ARA). Από τη δικογραφία προκύπτει ότι οι επιχειρήσεις, οι οποίες προσχωρούν στο σύστημα συλλογής και ανακτήσεως που καθιέρωσε η εταιρία αυτή (στο εξής: το σύστημα ARA), υποχρεούνται σε καταβολή σχετικού τέλους.

19 Αντί να προσχωρήσει στο σύστημα ARA, η Plato Plastik μεταβίβασε, με σύμβαση, στην Caropack την υποχρέωσή της να αναλαμβάνει τις πλαστικές σακούλες. Θεωρεί ότι, στο πλαίσιο της συμβάσεως αυτής, η Caropack ανέλαβε την υποχρέωση να της παραδίδει κάθε φορά γραπτή βεβαίωση ότι έχει προσχωρήσει στο σύστημα συλλογής και ανακτήσεως για τα εμπορεύματα τα οποία της παραδίδονται.

20 Δεδομένου ότι υπέστη ποινική δίωξη, εκ μέρους των αυστριακών διοικητικών αρχών, επειδή δεν προσχώρησε στο σύστημα ARA, η Plato Plastik ζήτησε βεβαίωση από την Caropack περί συμμετοχής της τελευταίας στο εν λόγω σύστημα ως προς τις πλαστικές σακούλες που της παραδόθηκαν. Η Caropack αρνήθηκε να χορηγήσει την αιτηθείσα βεβαίωση, υποστηρίζοντας ότι οι σακούλες με χειρολαβή δεν είναι συσκευασίες κατά την έννοια της Verpackungsverordnung και της οδηγίας 94/62 και ότι, κατά συνέπεια, δεν υφίσταται ως προς αυτές υποχρέωση επιστροφής. Συγχρόνως, αμφισβήτησε τη συμβατότητα του συστήματος ARA με το κοινοτικό δίκαιο.

21 Με αγωγή της ενώπιον του Landesgericht Korneuburg, η Plato Plastik ζητεί, βάσει της ως άνω συμβάσεως, να υποχρεωθεί η Caropack να της παραδώσει την επίδικη βεβαίωση.

Τα προδικαστικά ερωτήματα

22 Το Landesgericht Korneuburg φρονεί ότι η Caropack δεν υπέχει υποχρέωση να χορηγήσει τη βεβαίωση, την οποία ζήτησε η Plato Plastik, καθόσον οι πλαστικές σακούλες, περί των οποίων η αγωγή στην κύρια δίκη, δεν αποτελούν συσκευασίες κατά την έννοια της οδηγίας 94/62, η δε Plato Plastik δεν θεωρείται παραγωγός συσκευασιών. Εν πάση περιπτώσει, δεν υφίσταται υποχρέωση συμμετοχής στο σύστημα ARA, ούτε καταβολής του σχετικού τέλους, στο μέτρο που οι διατάξεις της Verpackungsverordnung αντιβαίνουν προς το κοινοτικό δίκαιο.

23 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Landesgericht Korneuburg αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) α) Αποτελούν οι πλαστικές σακούλες με χειρολαβή συσκευασία, κατά την έννοια της οδηγίας 94/62 [...], ιδίως δε κατά το άρθρο 3, σημείο 1, αυτής

— στην περίπτωση που προσφέρονται από τον λιανοπωλητή, πλησίον του ταμείου, ως εμπόρευμα, παραδίδονται δε στον πελάτη, κατόπιν αιτήσεώς του και έναντι αντιτίμου, με σκοπό τη μεταφορά των αγορασθέντων εμπορευμάτων, ή

— στην περίπτωση κατά την οποία παραδίδονται, για τον ίδιο σκοπό, από τον λιανοπωλητή στον πελάτη, μετά την καταβολή του αντιτίμου για τα αγορασθέντα εμπορεύματα, χωρίς να ζητηθούν από αυτόν και χωρίς υποχρέωση καταβολής χωριστού αντιτίμου, τοποθετούνται δε, επομένως, εντός αυτών τα αγορασθέντα εμπορεύματα;

β) — Πρώτο ερώτημα, τιθέμενο επικουρικώς για την περίπτωση, κατά την οποία θα δοθεί καταφατική απάντηση σε ένα εκ των ανωτέρω ερωτημάτων με βάση το κείμενο της οδηγίας στη γερμανική γλώσσα:

Θα είναι διαφορετική η απάντηση εάν δεν ληφθεί υπόψη το κείμενο του άρθρου 3, σημείο 1, της οδηγίας 94/62 στη γερμανική γλώσσα για τον ορισμό του όρου "συσκευασία", όπου γίνεται λόγος μόνον για "εμπορεύματα", αλλά το κείμενο της οδηγίας στη γαλλική ή την ιταλική γλώσσα, όπου γίνεται λόγος για ορισμένα εμπορεύματα ("marchandises données" ή "determinate merci", οπότε, σε αυτήν την περίπτωση, οι πλαστικές σακούλες της Plato Plastik δεν αποτελούν συσκευασίες κατά την έννοια της οδηγίας, διότι τοποθετείται εντός αυτών οποιοδήποτε εμπόρευμα (μη καθοριζόμενο εκ των προτέρων), ποια δε διατύπωση πρέπει να ληφθεί υπόψη εν προκειμένω;

— Δεύτερο ερώτημα, τιθέμενο επικουρικώς σε περίπτωση, κατά την οποία θα δοθεί αρνητική απάντηση σε ένα εκ των ως άνω ερωτημάτων:

Μπορούν ο Αυστριακός νομοθέτης ή η Επιτροπή να υπαγάγουν προϊόντα, τα οποία δεν αποτελούν συσκευασίες κατά την έννοια της ανωτέρω οδηγίας, στις διατάξεις της οδηγίας αυτής για τις συσκευασίες, ή σε ανάλογες διατάξεις;

2) Είναι σύμφωνο με το κοινοτικό δίκαιο να επιβάλει τέλη ("τέλη αδείας") ο φορέας που είναι αρμόδιος για τη λειτουργία του ισχύοντος στην Αυστρία συστήματος συλλογής και ανακτήσεως, ακόμα και όταν πρόκειται για σακούλες οι οποίες δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 94/62,

εκ μόνου του λόγου ότι φέρουν σήμα "Der Grüne Punkt", ήτοι "πράσινη βούλα") του οποίου τη χρήση δικαιούται να επιτρέπει;

3) α) Πρέπει να θεωρείται ως "παραγωγός", κατά την έννοια του άρθρου 3, σημείο 1, της οδηγίας 94/62, μόνον εκείνος ο οποίος συνδυάζει το εμπόρευμα με το προϊόν που χρησιμοποιείται για συσκευασία ή μήπως και εκείνος ο επιχειρηματίας, ο οποίος παράγει το προοριζόμενο για τη συσκευασία προϊόν, το οποίο, επομένως, πρέπει να θεωρείται ως υλικό συσκευασίας;

β) Ερώτημα τιθέμενο επικουρικώς για την περίπτωση, κατά την οποία θα δοθεί καταφατική απάντηση στο προηγούμενο ερώτημα:

Μπορούν ο Αυστριακός νομοθέτης ή η Επιτροπή να υποχρεώσουν επιχειρηματία, ο οποίος παράγει απλώς υλικό συσκευασίας, ήτοι προϊόν προοριζόμενο να περιλάβει εμπορεύματα, να συμμετάσχει σε σύστημα συλλογής και ανακτήσεως το οποίο τέθηκε σε εφαρμογή κατά το άρθρο 7, παράγραφος 1, της οδηγίας 94/62;

4) Αντιβαίνει προς την αρχή "ο ρυπαίνων πληρώνει", της οποίας γίνεται μνεία στις αιτιολογικές σκέψεις της οδηγίας 94/62, νομοθετική διάταξη, όπως αυτή του άρθρου 3, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, της Verpackungsverordnung, κατά την οποία οι παραγωγοί, ιδίως δε οι παραγωγοί υλικών συσκευασίας (βλ. τις συνδυασμένες διατάξεις του άρθρου 3, παράγραφος 1, και του άρθρου 1, παράγραφος 1, της Verpackungsverordnung), οι εισαγωγείς, συσκευαστές και έμποροι υποχρεούνται να συγκεντρώνουν δωρεάν τις συσκευασίες πωλήσεως και τις συσκευασίες μεταφοράς μετά τη χρήση τους, της αντιθέσεως προς την ως άνω αρχή συνισταμένης ενδεχομένως στο γεγονός ότι η ομάδα προσώπων, τα οποία αφορά αυτή η υποχρέωση, ορίζεται υπερβολικά στενά και δεν περιλαμβάνει τον καταναλωτή, και (ή) αντίκειται η διάταξη αυτή προς το άρθρο 1, παράγραφος 1, της οδηγίας, εφόσον σε αυτό μεν ορίζεται ως στόχος της οδηγίας η αποτροπή εμποδίων στο εμπόριο, η δε επιβαλλόμενη στον παραγωγό υποχρέωση να συγκεντρώνει τα υλικά συσκευασίας αποτελεί το μεγαλύτερο από τα δυνατά εμπόδια στο εμπόριο;

5) Αντιβαίνει προς την αρχή της αναλογικότητας ένα σύστημα συλλογής και ανακτήσεως, όπως αυτό που διαχειρίζεται η εταιρία Altstoff Recycling Austria σύμφωνα με το άρθρο 11 της Verpackungsverordnung, εάν είναι δυσανάλογο προς τις απαιτήσεις αποτελεσματικής προστασίας του περιβάλλοντος;

6) Αντιβαίνει προς τις αρχές που τίθενται με τα άρθρα 30 ΕΚ επ., ειδικότερα δε με το άρθρο 37 ΕΚ, η εγκαθίδρυση σε κράτος μέλος, όπως συνέβη στην Αυστρία βάσει του άρθρου 11 της Verpackungsverordnung, στο πλαίσιο της εφαρμογής του άρθρου 7 της οδηγίας, ενός συστήματος συλλογής και ανακτήσεως μονοπωλιακού χαρακτήρα (στην Αυστρία, η εταιρία Altstoffrecycling Austria), κατά τρόπο που να περιορίζονται δυσανάλογα και υπερβολικά ο ανταγωνισμός και οι θεμελιώδεις ελευθερίες, το μέτρο δε αυτό να μην συμβάλλει στην αποτελεσματική βελτίωση του επιπέδου προστασίας του περιβάλλοντος, ενώ, εξάλλου, το σύστημα αυτό, το οποίο ισχύει παραλλήλως προς το δίκτυο των οργανισμών τοπικής αυτοδιοικήσεως, δεν συμβιβάζεται με τον σκοπό του διαχωρισμού των απορριμμάτων στην πηγή, ο οποίος είναι "θεμελιώδους σημασίας" κατά τις αιτιολογικές σκέψεις της οδηγίας, καθόσον προβλέπει την ανάμιξη όλων των συσκευασιών που φέρουν το σήμα "η πράσινη βούλα" και, επιπλέον, αφαιρεί από τον καταναλωτή το δικαίωμα, το οποίο του παρέχει και του διασφαλίζει η έκτη οδηγία ΦΠΑ της 17ης Μαΐου 1977, να υποβάλλεται, κατά περίπτωση, σε ΦΠΑ με συντελεστή μειωμένο κατά το ήμισυ ή με ελαττωμένο συντελεστή, για τη διάθεση των οικιακών του απορριμμάτων;

7) Μπορεί η Verpackungsverordnung να θέσει σε εφαρμογή τα επιβαλλόμενα από το άρθρο 7, παράγραφος 1, της οδηγίας, συστήματα συλλογής και ανακτήσεως, εγκαθιδρύοντας μονοπώλιο ή ολιγοπώλιο το οποίο να έχει το δικαίωμα διαθέσεως του συνόλου των απορριμμάτων συσκευασίας που μετατρέπονται εκ νέου σε πρώτη ύλη και, κατ' αυτόν τον τρόπο, δια της παροχής ενισχύσεων σε ορισμένες επιχειρήσεις, ορισμένους τομείς (π.χ., τη βιομηχανία τσιμέντου) ή ορισμένους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοικήσεως (π.χ. τον δήμο Βιέννης), να κατευθύνει και να επιδοτεί κατά το δοκούν την ανάκτηση των απορριμμάτων, με συνέπεια τη νόθευση του ανταγωνισμού, ή μήπως ένα τέτοιο σύστημα αντιβαίνει προς το κοινοτικό δίκαιο και, ειδικότερα, προς τα άρθρα 30 ΕΚ επ., ιδίως δε προς το άρθρο 37 ΕΚ;»

Επί του παραδεκτού

Παρατηρήσεις που υποβλήθηκαν στο Δικαστήριο

24 Η Αυστριακή Κυβέρνηση διερωτάται ως προς το παραδεκτό του δευτέρου, πέμπτου, του έκτου και του εβδόμου ερωτήματος, καθώς και του ερωτήματος που υποβλήθηκε επικουρικώς προς το τρίτο ερώτημα. Το δεύτερο ερώτημα έχει υποθετικό χαρακτήρα. Το δεύτερο και το πέμπτο ερώτημα, καθώς και το ερώτημα που υποβλήθηκε επικουρικώς έναντι του τρίτου, αφορούν τη συμβατότητα εθνικής διατάξεως προς το κοινοτικό δίκαιο. Τέλος, το πραγματικό και το νομικό πλαίσιο, εντός των οποίων εντάσσονται το δεύτερο, το πέμπτο, το έκτο και το έβδομο ερώτημα, δεν εξειδικεύονται με τη διάταξη περί παραπομπής.

25 Η Επιτροπή εκφράζει αμφιβολίες ως προς το παραδεκτό της προδικαστικής παραπομπής στο σύνολό της, ειδικότερα δε όσον αφορά το δεύτερο και το τέταρτο έως το έβδομο ερώτημα, καθώς και το ερώτημα που υποβλήθηκε επικουρικώς έναντι του τρίτου. Φαίνεται ότι οι διάδικοι της κύριας δίκης συμφωνούν ως προς την ύπαρξη του προβληθέντος δικαιώματος, προτίθενται δε να χρησιμοποιήσουν τη διαδικασία υποβολής προδικαστικού ερωτήματος για να επιτύχουν απόφαση του Δικαστηρίου, αφενός, επί της συμβατότητας των εθνικών διατάξεων μεταφοράς της οδηγίας 94/62 και, αφετέρου, επί της λειτουργίας του συστήματος ARA. Το Δικαστήριο, όμως, δεν μπορεί να αποφανθεί επί πλασματικής διαφοράς (βλ., ιδίως, την απόφαση της 11ης Μαρτίου 1980, 104/79, Foglia, Συλλογή τόμος 1980/I, σ. 403, σκέψη 11). Εξάλλου, η διάταξη περί παραπομπής δεν περιέχει επαρκείς ενδείξεις ως προς το πραγματικό και νομικό πλαίσιο εντός του οποίου εντάσσονται τα υποβληθέντα ερωτήματα.

Απάντηση του Δικαστηρίου

26 Πρέπει να υπομνηστεί ότι, κατά πάγια νομολογία, εναπόκειται αποκλειστικώς στον εθνικό δικαστή, ο οποίος έχει επιληφθεί της διαφοράς και φέρει την ευθύνη της μέλλουσας να εκδοθεί δικαστικής αποφάσεως, να εκτιμήσει, λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιομορφίες της υποθέσεως, τόσο την αναγκαιότητα

μιας προδικαστικής αποφάσεως για την έκδοση της δικής του αποφάσεως όσο και το λυσιτελές των ερωτημάτων που υποβάλλει στο Δικαστήριο. Κατά συνέπεια, εφόσον τα υποβληθέντα ερωτήματα αφορούν την ερμηνεία του κοινοτικού δικαίου, το Δικαστήριο υποχρεούται, κατ' αρχήν, να απαντήσει (βλ., μεταξύ άλλων, τις αποφάσεις της 15ης Δεκεμβρίου 1995, C-415/93, Bosman, Συλλογή 1995, σ. I-4921, σκέψη 59· της 13ης Μαρτίου 2001, C-379/98, PreussenElektra, Συλλογή 2001, σ. I-2099, σκέψη 38· της 10ης Δεκεμβρίου 2002, C-153/00, Der Weduwe, Συλλογή 2002, σ. I-11319, σκέψη 31, και της 21ης Ιανουαρίου 2003, C-318/00, Bacardi-Martini και Cellier des Dauphins, Συλλογή 2003, σ. I-905, σκέψη 40).

27 Εντούτοις, το Δικαστήριο έχει επίσης δεχθεί ότι, σε εξαιρετικές περιπτώσεις, πρέπει να ερευνά τις συνθήκες υπό τις οποίες του έχουν υποβληθεί τα ερωτήματα από τον εθνικό δικαστή (βλ., υπ' αυτό το πνεύμα, την προπαρατεθείσα απόφαση PreussenElektra, σκέψη 39). Πράγματι, το πνεύμα συνεργασίας που πρέπει να διέπει τη λειτουργία της προδικαστικής παραπομπής συνεπάγεται ότι το εθνικό δικαστήριο λαμβάνει υπόψη την αποστολή που έχει ανατεθεί στο Δικαστήριο και η οποία συνίσταται στη συμβολή του στην απονομή της δικαιοσύνης στα κράτη μέλη και όχι στη διατύπωση συμβουλευτικών γνωμών για ζητήματα γενικά ή υποθετικά (προπαρατεθείσες υποθέσεις Bosman, σκέψη 60, Der Weduwe, σκέψη 32, και Bacardi-Martini και Cellier des Dauphins, σκέψη 41).

28 Επομένως, το Δικαστήριο έκρινε ότι αδυνατεί να απαντήσει σε προδικαστικό ερώτημα υποβληθέν από εθνικό δικαστήριο όταν προδήλως προκύπτει ότι η ερμηνεία ή η εκτίμηση του κύρους ενός κοινοτικού κανόνα, που ζητεί το εθνικό δικαστήριο, δεν έχει καμία σχέση με το υποστατό ή το αντικείμενο της διαφοράς της κύριας δίκης, όταν το πρόβλημα είναι υποθετικής φύσεως ή ακόμη όταν το Δικαστήριο δεν διαθέτει τα πραγματικά ή νομικά στοιχεία που είναι αναγκαία, προκειμένου να δώσει χρήσιμη απάντηση στα ερωτήματα που του υποβλήθηκαν (βλ. τις αποφάσεις Bosman, προπαρατεθείσα, σκέψη 61· της 9ης Μαρτίου 2000, C-437/97, EKW και Wein & Co., Συλλογή 2000, σ. I-1157, σκέψη 52, και της 13ης Ιουλίου 2000, C-36/99, Idéal tourisme, Συλλογή 2000, σ. I-6049, σκέψη 20).

29 Για να παράσχουν τη δυνατότητα στο Δικαστήριο να εκπληρώσει την αποστολή του σύμφωνα με τη Συνθήκη ΕΚ, είναι απαραίτητο τα εθνικά δικαστήρια να εξηγούν τους λόγους, όταν οι λόγοι αυτοί δεν προκύπτουν σαφώς από τη δικογραφία, για τους οποίους φρονούν ότι η απάντηση στα

ερωτήματά τους είναι αναγκαία για την επίλυση της διαφοράς (βλ. την απόφαση της 16ης Δεκεμβρίου 1981, 244/80, Foglia, Συλλογή 1981, σ. 3045, σκέψη 17). Το Δικαστήριο επανειλημμένως τόνισε τη σπουδαιότητα της εκθέσεως, εκ μέρους του αιτούντος δικαστηρίου, των ακριβών λόγων για τους οποίους διερωτάται ως προς την ερμηνεία του κοινοτικού δικαίου και κρίνει αναγκαία την υποβολή προδικαστικών ερωτημάτων προς το δικαστήριο (βλ., ιδίως, τις διατάξεις της 25ης Ιουνίου 1996, C-101/96, Italia Testa, Συλλογή 1996, σ. I-3081, σκέψη 6· της 30ής Απριλίου 1998, C-128/97 και C-137/97, Testa και Modesti, Συλλογή 1998, σ. I-2181, σκέψη 15, και της 28ης Ιουνίου 2000, C-116/00, Laguillaumie, Συλλογή 2000, σ. I-4979, σκέψη 16).

30 Εν προκειμένω, το αιτούν δικαστήριο επελήφθη διαφοράς με αντικείμενο το αίτημα της Plato Plastik να διαπιστωθεί ότι η Caropack πρέπει να της χορηγήσει βεβαίωση περί συμμετοχής της στο σύστημα ARA ως προς τις πλαστικές σακούλες οι οποίες της παραδόθηκαν. Από τα πραγματικά περιστατικά, τα οποία εκθέτει η εν λόγω διάταξη, δεν προκύπτει προδήλως ότι ευρισκόμεθα, στην πραγματικότητα, ενώπιον πλασματικής διαφοράς (βλ., υπ' αυτό το πνεύμα, την απόφαση της 21ης Σεπτεμβρίου 1988, 267/86, Van Eycke, Συλλογή 1988, σ. 4769). Το γεγονός ότι οι διάδικοι της κύριας δίκης συμφωνούν επί της ερμηνείας των εφαρμοστέων κοινοτικών διατάξεων δεν σημαίνει ότι δεν είναι πραγματική η διαφορά αυτή (βλ., υπ' αυτό το πνεύμα, την απόφαση της 9ης Φεβρουαρίου 1995, C-412/93, Leclerc-Siplec, Συλλογή 1995, σ. I-179).

31 Κατά συνέπεια, το επιχείρημα ότι πρόκειται περί πλασματικής διαφοράς δεν μπορεί να γίνει δεκτό.

32 Υπό τις συνθήκες αυτές, πρέπει να εξεταστεί εάν τα ερωτήματα, τα οποία έθεσε το αιτούν δικαστήριο, είναι λυσιτελή για την επίλυση της διαφοράς της κύριας δίκης και εάν το Δικαστήριο διαθέτει τα πραγματικά και νομικά στοιχεία που είναι αναγκαία για να δώσει χρήσιμη απάντηση στα ερωτήματα αυτά.

33 Με το πρώτο και το τρίτο ερώτημά του, καθώς και με τα ερωτήματα που έθεσε επικουρικώς έναντι του πρώτου ερωτήματος, το αιτούν δικαστήριο ζητεί ερμηνεία των εννοιών «συσκευασία» και «παραγωγός» οι οποίες περιλαμβάνονται στο άρθρο 3, σημείο 1, της οδηγίας 94/62, προκειμένου να αποφανθεί εάν οι πλαστικές σακούλες με χειρολαβές, τις οποίες αφορά η διαφορά της κύριας δίκης, πρέπει να θεωρηθούν ως συσκευασίες και εάν η Plato Plastik πρέπει να θεωρηθεί ως παραγωγός συσκευασιών.

34 Ουδόλως μπορεί να αμφισβητηθεί ότι τα ερωτήματα αυτά καλύπτουν αντικειμενική ανάγκη, σύμφυτη προς την επίλυση της διαφοράς της κύριας δίκης. Εξάλλου, το Δικαστήριο διαθέτει επαρκή στοιχεία ώστε να μπορεί να δώσει χρήσιμη απάντηση στο αιτούν δικαστήριο.

35 Με το δεύτερο ερώτημά του, το αιτούν δικαστήριο ζητεί να μάθει εάν ο φορέας που διαχειρίζεται σύστημα συλλογής και ανακτήσεως δύναται να ζητεί τέλη για πλαστικές σακούλες, οι οποίες δεν αποτελούν συσκευασίες κατά την έννοια της οδηγίας 94/62, αλλά φέρουν ένδειξη, της οποίας ο φορέας δικαιούται να επιτρέπει τη χρήση, εν προκειμένω το σήμα «Der Grüne Punkt». Με το ερώτημά του, το οποίο τίθεται επικουρικώς έναντι του τρίτου ερωτήματος, το αιτούν δικαστήριο ερωτά εάν η Επιτροπή ή τα κράτη μέλη δικαιούνται να υποχρεώνουν τους παραγωγούς συσκευασιών να συμμετέχουν σε σύστημα συλλογής και ανακτήσεως. Το τέταρτο ερώτημα αφορά, ιδίως, τον ρόλο του καταναλωτή εντός του συστήματος συλλογής και ανακτήσεως των συσκευασιών και των απορριμμάτων συσκευασίας.

36 Επιβάλλεται η διαπίστωση, όπως ορθώς επισημαίνει η Επιτροπή στα σημεία 33 και 46 των παρατηρήσεών της, ότι τα ερωτήματα αυτά προφανώς δεν αποτελούν αντικείμενο της κύριας δίκης.

37 Με το πέμπτο έως έβδομο ερώτημά του, το αιτούν δικαστήριο ζητεί να μάθει εάν το σύστημα ARA είναι συμβατό προς το κοινοτικό δίκαιο, υπό το πρίσμα των περί ανταγωνισμού κανόνων, των θεμελιωδών ελευθεριών και της αρχής της αναλογικότητας.

38 Δεν είναι προφανές ότι τα ερωτήματα αυτά ασκούν επιρροή επί της επιλύσεως της διαφοράς της κύριας δίκης. Η εξέταση του ζητήματος εάν ασκούν επιρροή και, ενδεχομένως, η εξέταση των ερωτημάτων αυτών περιπλέκονται εκ του γεγονότος ότι η περί παραπομπής διάταξη περιλαμβάνει ολίγα μόνον στοιχεία για την πραγματική κατάσταση. Πράγματι, όπως ορθώς επισημαίνει ο γενικός εισαγγελέας με το σημείο 33 των προτάσεών του, το Δικαστήριο δεν διαθέτει πληροφορίες για τη λειτουργία και τις πρακτικές της ARA, ούτε για τη θέση της εντός της εθνικής αγοράς ή για τη συμπεριφορά της έναντι των διαφόρων οικονομικών παραγόντων. Εξάλλου, το αιτούν δικαστήριο δεν διευκρινίζει τη σχέση μεταξύ εκάστης των διατάξεων του κοινοτικού δικαίου, των οποίων ζητεί την ερμηνεία, και της πραγματικής καταστάσεως. Ελλείψει των ενδείξεων αυτών, δεν είναι δυνατόν να εντοπισθεί το συγκεκριμένο πρόβλημα ερμηνείας, το οποίο ενδεχομένως ανακύπτει ως προς εκάστη των διατάξεων αυτών.

39 Επομένως, οι ενδείξεις της διατάξεως περί παραπομπής, με την υπερβολικά ασαφή αναφορά τους στη νομική και πραγματική κατάσταση στο πλαίσιο του πέμπτου έως του εβδόμου ερωτήματος, δεν παρέχουν στο Δικαστήριο τη δυνατότητα να οριοθετήσει το συγκεκριμένο πρόβλημα ερμηνείας του κοινοτικού δικαίου και να παράσχει συναφώς χρήσιμη ερμηνεία.

40 Από τους προεκτεθέντες λόγους προκύπτει ότι πρέπει να δοθεί απάντηση μόνον στο πρώτο ερώτημα και στα επικουρικώς έναντι αυτού υποβληθέντα ερωτήματα, καθώς και στο τρίτο ερώτημα.

Επί του πρώτου ερωτήματος

41 Με το πρώτο ερώτημά του, το αιτούν δικαστήριο θέτει, κατ' ουσίαν, το ζήτημα εάν οι πλαστικές σακούλες με χειρολαβή, οι οποίες διατίθενται στους πελάτες των καταστημάτων λιανικής πωλήσεως για να μεταφέρουν τα εμπορεύματα που αγόρασαν, αποτελούν συσκευασίες κατά την έννοια της οδηγίας 94/62 και

εάν έχει σημασία το γεγονός ότι ο πελάτης αγοράζει ο ίδιος τη σακούλα ή ότι ο έμπορος του την παραδίδει και την γεμίζει με εμπορεύματα, χωρίς να το ζητήσει ο πελάτης και χωρίς πρόσθετη δαπάνη.

42 Εκ προοιμίου, πρέπει να υπογραμμιστεί ότι το ερώτημα αυτό αφορά μόνον τις σακούλες με χειρολαβή, και όχι τις δετές σακούλες οι οποίες επίσης αποτελούν αντικείμενο της κύριας δίκης.

Παρατηρήσεις που υποβλήθηκαν στο Δικαστήριο

43 Κατά την Plato Plastik και την Caropack, οι πλαστικές σακούλες με χειρολαβή δεν αποτελούν συσκευασίες κατά την έννοια της οδηγίας 94/62. Δυνάμει του άρθρου 3, σημείο 1, της εν λόγω οδηγίας, πρέπει, προς τούτο, η σακούλα περί της οποίας πρόκειται να χρησιμοποιείται για να συσκευάζει το εμπόρευμα. Τούτο δεν συμβαίνει εν προκειμένω, δεδομένου ότι το εμπόρευμα παραδίδεται στον καταναλωτή ανεξάρτητα από τη σακούλα. Εξάλλου, σύμφωνα με το κείμενο της διατάξεως αυτής σε ορισμένες γλώσσες, θα έπρεπε τα εμπορεύματα, τα οποία προορίζονται να τοποθετηθούν εντός της συσκευασίας, να είναι δεδομένα, ήτοι εκ των προτέρων καθορισμένα. Οι πλαστικές σακούλες, οι οποίες πληρούνται με εμπορεύματα και παραδίδονται στον πελάτη, δεν χρησιμοποιούνται για να περιέχουν και να προστατεύουν δεδομένα εμπορεύματα.

44 Η Caropack υποστηρίζει ότι οι λειτουργίες της συσκευασίας απαριθμούνται σωρευτικώς στο άρθρο 3, σημείο 1, πρώτο εδάφιο, της οδηγίας 94/62. Οι πλαστικές σακούλες δεν χρησιμοποιούνται για την παρουσίαση δεδομένου εμπορεύματος κατά την έννοια της διατάξεως αυτής. Οι εν λόγω σακούλες αποτελούν, πράγματι, εμπορεύματα όπως όλα, διατίθενται δε στους πελάτες όπως οποιοδήποτε άλλο προϊόν.

45 Η Αυστριακή, η Γαλλική, η Φινλανδική και η Σουηδική Κυβέρνηση, καθώς και η Επιτροπή, συμφωνούν ότι οι πλαστικές σακούλες με χειρολαβή αποτελούν συσκευασίες κατά την έννοια της οδηγίας 94/62. Η ερμηνεία αυτή επιρρωνύεται από το γράμμα του άρθρου 3, σημείο 1, της οδηγίας αυτής, καθώς και από το πλαίσιο εντός του οποίου εντάσσεται και τους σκοπούς της ρυθμίσεως, της οποίας αποτελεί μέρος. Ο κοινοτικός νομοθέτης είχε την πρόθεση να εισαγάγει ευρεία έννοια της συσκευασίας. Εξάλλου είναι ανάγκη να μη θιγεί η αρχή της ανακυκλώσεως. Τέλος, το υπόμνημα της επιτροπής του άρθρου 21 της εν λόγω οδηγίας ρητώς περιλαμβάνει τις σακούλες ταμείου μεταξύ των συσκευασιών.

46 Οι κυβερνήσεις αυτές και η Επιτροπή υποστηρίζουν ότι δεν ασκεί επιρροή το ζήτημα εάν ο πελάτης αγοράζει ο ίδιος την πλαστική σακούλα με χειρολαβή ή εάν του την παραδίδει ο έμπορος λιανικής πωλήσεως χωρίς πρόσθετο αντίτιμο, ούτε το ζήτημα εάν τη σακούλα γεμίζει με εμπορεύματα ο πελάτης ή ο έμπορος.

Απάντηση του Δικαστηρίου

47 Επιβάλλεται η υπόμνηση ότι, δυνάμει του άρθρου 3, σημείο 1, της οδηγίας 94/62, ως συσκευασία νοείται κάθε προϊόν το οποίο πληροί δύο προϋποθέσεις.

48 Αφενός, σύμφωνα με το πρώτο εδάφιο της ως άνω διατάξεως, το προϊόν πρέπει να προορίζεται να χρησιμοποιείται για να περιέχει αγαθά και για την προστασία, τη διακίνηση, τη διάθεση και την παρουσίαση αγαθών, από τον παραγωγό μέχρι τον καταναλωτή ή τον χρήστη. Με το δεύτερο εδάφιο της αυτής διατάξεως, διευκρινίζεται ότι πρέπει να θεωρούνται ως συσκευασίες όλα τα είδη «μιας χρήσεως» που χρησιμοποιούνται για τον ίδιο σκοπό.

49 Όπως ορθώς επισημαίνει ο γενικός εισαγγελέας με το σημείο 41 των προτάσεών του, οι δυνατές λειτουργίες της συσκευασίας δεν απαριθμούνται σωρευτικώς με το άρθρο 3, σημείο 1, πρώτο εδάφιο, της οδηγίας 94/62. Η ερμηνεία αυτή επιρρωννύεται, όπως προκύπτει από τις σκέψεις 54 έως 58 της παρούσας αποφάσεως από το αντικείμενο της οδηγίας 94/62.

50 Αφετέρου, το προϊόν πρέπει να εμπίπτει σε μια από τις τρεις κατηγορίες συσκευασιών, οι οποίες απαριθμούνται και ορίζονται με το άρθρο 3, σημείο 1, δεύτερο εδάφιο, στοιχεία α΄ έως γ΄, της οδηγίας 94/62, ήτοι τη συσκευασία προς πώληση, την ομαδοποιημένη συσκευασία και τη συσκευασία μεταφοράς. Στο πλαίσιο της εν λόγω διατάξεως, στοιχείο γ΄, η συσκευασία μεταφοράς ορίζεται ως η συσκευασία η σχεδιασμένη κατά τρόπο που να διευκολύνει τη διακίνηση και μεταφορά αριθμού μονάδων προς πώληση, προκειμένου να αποφεύγεται η διά χειρός διακίνηση και οι ζημίες κατά τη μεταφορά.

51 Αντιθέτως, το άρθρο 3, σημείο 1, της οδηγίας 94/62 δεν ορίζει ότι ασκεί επιρροή το ζήτημα εάν ο πελάτης αγοράζει ο ίδιος το προϊόν, το οποίο δύναται να χρησιμεύσει ως συσκευασία, ή ο έμπορος λιανικής πωλήσεως του το παραδίδει και το γεμίζει με εμπορεύματα, χωρίς να το ζητήσει ο πελάτης και χωρίς πρόσθετη δαπάνη.

52 Εν προκειμένω, οι πλαστικές σακούλες με χειρολαβή, οι οποίες παραδίδονται σε πελάτη εντός καταστήματος, προορίζονται να χρησιμοποιηθούν για να περιέχουν τα εμπορεύματα που αυτός αγοράζει, καθώς και για να προστατεύουν τα εμπορεύματα αυτά και να διευκολύνουν τη διακίνησή τους από το κατάστημα μέχρι τον τόπο καταναλώσεως. Οι σακούλες είναι σχεδιασμένες κατά τρόπο που να διευκολύνει, μεταξύ άλλων, τη μεταφορά αριθμού μονάδων που πωλήθηκαν, προκειμένου να αποφεύγονται η διά χειρός διακίνησή τους και οι ζημίες κατά τη μεταφορά. Μετά τη χρήση τους, οι σακούλες αυτές κανονικώς απορρίπτονται, είτε κενές είτε πλήρεις απορριμμάτων.

53 Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι οι πλαστικές σακούλες με χειρολαβή, οι οποίες παραδίδονται σε πελάτη εντός καταστήματος, πληρούν τις δύο προϋποθέσεις του άρθρου 3, σημείο 1, της οδηγίας 94/62. Ως εκ τούτου, καλύπτονται, κατ' αρχήν, από τον ορισμό της έννοιας «συσκευασία» κατά το άρθρο 3, σημείο 1, της εν λόγω οδηγίας.

54 Η ερμηνεία αυτή επιρρωννύεται από το πλαίσιο και τους σκοπούς της τελευταίας αυτής διατάξεως.

55 Συναφώς, πρέπει να υπομνησθεί ότι σκοπός της οδηγίας 94/62 είναι να αποτραπούν και να μειωθούν οι επιπτώσεις από τις συσκευασίες και τα απορρίμματα συσκευασίας στο περιβάλλον των κρατών μελών και των τρίτων χωρών, να επιτευχθεί δε κατ' αυτόν τον τρόπο υψηλό επίπεδο προστασίας του περιβάλλοντος. Προς τούτο, προβλέπει, μεταξύ άλλων, ότι τα κράτη μέλη θέτουν σε εφαρμογή σύστημα συλλογής και ανακτήσεως των συσκευασιών και των απορριμμάτων συσκευασίας.

56 Η οδηγία 94/62 έχει σκοπό, σύμφωνα με την πέμπτη αιτιολογική σκέψη της και το άρθρο 2 αυτής, να καλύψει ευρέως όλες τις συσκευασίες που διατίθενται στην αγορά της Κοινότητας.

57 Η εξαίρεση των πλαστικών σακουλών με χειρολαβή από την έννοια της «συσκευασίας» θα ήταν αντίθετη με ευρεία ερμηνεία αυτής της έννοιας της συσκευασίας. Εξάλλου, τέτοιος περιορισμός θα μπορούσε να δυσχεράνει την επίτευξη των στόχων της οδηγίας 94/62. Ουδόλως μπορεί να αμφισβητηθεί ότι, όπως ορθώς επισημαίνει ο γενικός εισαγγελέας με το σημείο 68 των προτάσεών του, η εκτεταμένη χρήση πλαστικών σακουλών στην καθημερινή ζωή αποτελεί πρόβλημα για το περιβάλλον, λόγω του μεγάλου αριθμού των σακουλών που ευρίσκονται σε κυκλοφορία και της μακράς διάρκειας ζωής τους.

58 Το ζήτημα εάν ο πελάτης αγοράζει ο ίδιος τη σακούλα ή του την παραδίδει ο έμπορος, ο οποίος και τη γεμίζει με εμπορεύματα, χωρίς αυτός να το ζητήσει, καθώς και το ζήτημα εάν η σακούλα αυτή παραδίδεται έναντι τιμήματος ή όχι, δεν ασκούν επιρροή στην εκτίμηση αυτή. Πράγματι, προκειμένου να διασφαλιστεί η συμμόρφωση προς τις υποχρεώσεις από την οδηγία 94/62, είναι αναγκαίο οι παραγωγοί και οι χρήστες σακουλών με χειρολαβή να μπορούν να γνωρίζουν εάν το εν λόγω προϊόν αποτελεί συσκευασία κατά την έννοια της οδηγίας αυτής, ακόμη και εάν είναι κενή, χωρίς να ασχολούνται με ποιον τρόπο η σακούλα θα παραδοθεί στον πελάτη και ποιες θα είναι οι ενδεχόμενες πρόσθετες δαπάνες. Εξάλλου, πρέπει να υπογραμμιστεί ότι, εάν οι περιστάσεις αυτές λαμβάνονταν υπόψη, οι οικονομικοί παράγοντες θα μπορούσαν εύκολα να επιδιώξουν να εξαιρεθούν από τις υποχρεώσεις εκ της εν λόγω οδηγίας, ιδίως ορίζοντας ιδιαίτερο τίμημα για τις σακούλες αυτές.

59 Κατόπιν των προεκτεθέντων, στο πρώτο ερώτημα προσήκει η απάντηση ότι το άρθρο 3, σημείο 1, της οδηγίας 94/62 πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι οι πλαστικές σακούλες με χειρολαβή, οι οποίες παραδίδονται σε πελάτη εντός καταστήματος δωρεάν ή έναντι τιμήματος, αποτελούν συσκευασίες κατά την έννοια της οδηγίας αυτής.

Επί των ερωτημάτων που υποβλήθηκαν επικουρικώς έναντι του πρώτου ερωτήματος

60 Με το πρώτο ερώτημα το οποίο υπέβαλε επικουρικώς έναντι του πρώτου ερωτήματος το αιτούν δικαστήριο ζητεί να μάθει εάν η απάντηση στο πρώτο ερώτημα διαφέρει ανάλογα με τη γλωσσική μορφή του άρθρου 3, σημείο 1, της οδηγίας 94/62 την οποία αφορά η ερμηνεία.

61 Εκ προοιμίου, πρέπει να επισημανθεί ότι στη γαλλική, στην ιταλική και στη φινλανδική γλωσσική μορφή της διατάξεως αυτής η έννοια της «συσκευασίας» συνδέεται με αυτήν των εκ των προτέρων καθορισμένων εμπορευμάτων

(«marchandise données», «determinate merci» και «tiettyjen tavaroiden», ήτοι «ορισμένα εμπορεύματα»), ενώ στις λοιπές γλωσσικές μορφές γίνεται λόγος απλώς για αγαθά.

Παρατηρήσεις που υποβλήθηκαν στο Δικαστήριο

62 Η Plato Plastik και η Caropack υποστηρίζουν ότι, μεταξύ των διαφόρων γλωσσικών μορφών του άρθρου 3, σημείο 1, πρώτο εδάφιο, της οδηγίας 94/62, πρέπει να προτιμηθούν η γαλλική και η ιταλική, οι οποίες μπορούν να διαφυλάξουν το ωφέλιμο αποτέλεσμα της περί ης ο λόγος διατάξεως. Κατά συνέπεια, τα αγαθά, τα οποία προορίζονται να τεθούν εντός της συσκευασίας, πρέπει να είναι εκ των προτέρων καθορισμένα.

63 Οι λοιποί ενδιαφερόμενοι, οι οποίοι υπέβαλαν παρατηρήσεις, θεωρούν ότι ο περιλαμβανόμενος σε ορισμένες γλωσσικές μορφές προσδιορισμός «ορισμένα» [εμπορεύματα] δεν έχει ιδιαίτερη σημασία και δεν συνιστά πρόσθετο ορισμό στην έννοια των εμπορευμάτων.

Απάντηση του Δικαστηρίου

64 Κατά πάγια νομολογία, οι διάφορες γλωσσικές αποδόσεις ενός κοινοτικού κειμένου πρέπει να ερμηνεύονται ομοιομόρφως και επομένως, σε περίπτωση που υφίσταται διαφορά μεταξύ των αποδόσεων αυτών, η εν λόγω διάταξη πρέπει να ερμηνευθεί σύμφωνα με τη γενική οικονομία και τον σκοπό της

ρυθμίσεως της οποίας αποτελεί μέρος (βλ. αποφάσεις της 27ης Οκτωβρίου 1977, 30/77, Bouchereau, Συλλογή τόμος 1977, σ. 617, σκέψη 14· της 7ης Δεκεμβρίου 1995, C-449/93, Rockfon, Συλλογή 1995, σ. I-4291, σκέψη 28· της 17ης Δεκεμβρίου 1998, C-236/97, Codan, Συλλογή 1998, σ. I-8679, σκέψη 28, και της 11ης Δεκεμβρίου 2003, C-127/00, Hässle, Συλλογή 2003, σ. I-14781, σκέψη 70).

65 Όπως προκύπτει από τη σκέψη 54 της παρούσας αποφάσεως, η ερμηνεία, σύμφωνα με την οποία οι πλαστικές σακούλες με χειρολαβή καλύπτονται από τον ορισμό της «συσκευασίας» κατά την έννοια του άρθρου 3, σημείο 1, της οδηγίας 94/62, επιρρωννύεται από το πλαίσιο εντός του οποίου εντάσσεται η διάταξη αυτή καθώς και από τους σκοπούς της. Φαίνεται ότι ο προσδιορισμός «καθορισμένα» [εμπορεύματα], ο οποίος περιλαμβάνεται σε τρεις γλωσσικές μορφές της επίδικης διατάξεως, δεν αποτελεί πράγματι πρόσθετο ορισμό στην έννοια των «εμπορευμάτων».

66 Υπ' αυτές τις συνθήκες, το γεγονός ότι σε ορισμένες γλωσσικές μορφές η έννοια της «συσκευασίας» φαίνεται να συνδέεται με αυτή των καθορισμένων εμπορευμάτων δεν έχει ως συνέπεια ότι η απάντηση του πρώτου ερωτήματος πρέπει να είναι διαφορετική από εκείνη η οποία περιλαμβάνεται στη σκέψη 59 της παρούσας αποφάσεως.

67 Υπό το φως των απαντήσεων που δόθηκαν, αφενός, στο πρώτο ερώτημα και, αφετέρου, στο πρώτο έναντι αυτού επικουρικό ερώτημα, παρέλκει να δοθεί απάντηση στο επικουρικώς υποβληθέν δεύτερο ερώτημα, το οποίο ετέθη μόνο για την περίπτωση κατά την οποία οι πλαστικές σακούλες με χειρολαβή που παραδίδονται στον πελάτη εντός καταστήματος δεν θα θεωρούνταν ως συσκευασίες κατά την έννοια του άρθρου 3, σημείο 1, της οδηγίας 94/62.

Επί του τρίτου ερωτήματος

68 Με το τρίτο ερώτημά του, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, διευκρίνιση ως προς το περιεχόμενο της έννοιας του «παραγωγού» κατά το άρθρο 3, σημείο 1, πρώτο εδάφιο, της οδηγίας 94/62.

Παρατηρήσεις που υποβλήθηκαν στο Δικαστήριο

69 Η Plato Plastik θεωρεί ότι είναι διερευνητέο εάν πρέπει να θεωρηθεί η ίδια ως προμηθεύτρια υλικών συσκευασίας, κατά την έννοια της οδηγίας 94/62, όσον αφορά τις δετές σακούλες οι οποίες, αντιθέτως προς τις πλαστικές σακούλες με χειρολαβή, πρέπει να θεωρηθούν ως συσκευασίες.

70 Η Caropack υποστηρίζει ότι πρέπει να θεωρείται ως παραγωγός, κατά την έννοια του άρθρου 3, σημείο 1, πρώτο εδάφιο, της οδηγίας 94/62, εκείνος ο οποίος συνδυάζει το εμπόρευμα με το προϊόν που χρησιμεύει ως συσκευασία, και όχι ο επιχειρηματίας ο οποίος παράγει το προϊόν που προορίζεται να χρησιμοποιηθεί για συσκευασία.

71 Η Γαλλική Κυβέρνηση και η Επιτροπή διατείνονται ότι η έννοια του «παραγωγού» καλύπτει, στο πλαίσιο του άρθρου 3, σημείο 1, της οδηγίας 94/62, τον παραγωγό των προς συσκευασία εμπορευμάτων. Κατά την Αυστριακή Κυβέρνηση, η έννοια αυτή αναφέρεται όχι μόνον σε εκείνον ο οποίος συνδυάζει τις συσκευασίες και τα προς συσκευασία εμπορεύματα, αλλά επίσης στον παραγωγό του υλικού το οποίο χρησιμοποιείται ακολούθως για συσκευασία.

Απάντηση του Δικαστηρίου

72 Η έννοια του «παραγωγού» κατά το άρθρο 3, σημείο 1, πρώτο εδάφιο, της οδηγίας 94/62 χρησιμοποιείται, σε αυτό το πλαίσιο, για να εκφράσει μια από τις λειτουργίες της συσκευασίας, η οποία είναι να καταστήσει δυνατή τη διακίνηση των εμπορευμάτων από τον παραγωγό, δηλαδή τον παραγωγό των εμπορευμάτων, προς τον καταναλωτή ή τον χρήστη των εμπορευμάτων αυτών.

73 Από το γράμμα αυτής της διατάξεως προκύπτει σαφώς ότι η έννοια του «παραγωγού» συνδέεται σαφώς με αυτήν των προς συσκευασία εμπορευμάτων και όχι με εκείνη της συσκευασίας ή του υλικού συσκευασίας.

74 Κατόπιν των προεκτεθέντων, προσήκει η διαπίστωση ότι η έννοια του «παραγωγού», στο πλαίσιο του άρθρου 3, σημείο 1, πρώτο εδάφιο, της οδηγίας 94/62, καλύπτει τον παραγωγό των εμπορευμάτων, αποκλειομένου του παραγωγού των προϊόντων συσκευασίας.

Επί των δικαστικών εξόδων

75 Τα έξοδα, στα οποία υποβλήθηκαν η Αυστριακή, η Γαλλική, η Φινλανδική και η Σουηδική Κυβέρνηση καθώς και η Επιτροπή, οι οποίες κατέθεσαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, δεν αποδίδονται. Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει, ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης, τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, σε αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πέμπτο τμήμα),

κρίνοντας επί των ερωτημάτων που του υπέβαλε με διάταξη της 4ης Σεπτεμβρίου 2001 το Landesgericht Korneuburg, αποφαίνεται:

1) **Το άρθρο 3, σημείο 1, της οδηγίας 94/62/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Δεκεμβρίου 1994, για τις συσκευασίες και τα απορρίμματα συσκευασίας, πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι οι πλαστικές σακούλες με χειρολαβή, οι οποίες παραδίδονται σε πελάτη εντός καταστήματος δωρεάν ή έναντι αντιτίμου, αποτελούν συσκευασίες κατά την έννοια της οδηγίας αυτής.**

2) **Η έννοια του «παραγωγού», στο πλαίσιο του άρθρου 3, σημείο 1, πρώτο εδάφιο, της οδηγίας 94/62, καλύπτει τον παραγωγό των εμπορευμάτων, αποκλειομένου του παραγωγού των προϊόντων συσκευασίας.**

Timmermans Rosas von Bahr

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 29 Απριλίου 2004.

Ο Γραμματέας

R. Grass

Ο Πρόεδρος

V. Skouris